

Za posleden pyt vidja Hajrija Pita prez maj, 1968 godina. Vodeshe televisionen ekip ot britanskoto Bi-Bi-Si, kojto snimashe emisijata "Malka strana sred svetovete", i im pokazvashe njakoi po-malko poznati kvartali na Saraevo. Krakata mu sami go zavedoha do Pod carine na Babicha bashta. Izkachvaha se po tesnite sokaci: pyrvata porta (kucheshki laj), vtorata (njakoj peeshe), tretata (njakoj placheshe) i eto onazi, Hajriinata, za kojato tolkova godini mechtsaeshe! Zatvori ochi, s prysti opipa chervojadinata po povyrhnostta na staroto dyrvo, predchuvstvajki kak shte izskimti vratnikyt i shte se otvori s prodylzhitelno stenanie. Beshe go strah, che Hajrija se e premestila, che mozhe da e umrjala, che njama da ja zavari, dokato slizasho po iztyrkanite stypala v nejnata kuhnja, kydeto naistina ja njamashe. Vse pak ochilata j, syshtite kato togava, kogato beshe malyk, lezhaha na prozoreca do iztyrkanija portfejl. Pokraj stenata, zad pechkata, kaktto jakoga, bjaha grizhlyvo podredeni dyrva za zimata, no Herceg za pryv pyt zabeljaza i neshto, koeto ne smeesho da si priznae - tova zatrogvashto pomeshtenie ot negovoto detstvo, dylgo blenuvanoto ubezhishte, smyrdeshe na plesenjasali dripi, na izstinala pepel i na zastojala voda, po kojato plava mryсна sapunka. Vonjata na mizerijata, ot kojato otdavna se beshe izmyknal, ot novo go proniza s unizitelnija si sram. Sedna na pezula, pokrit s izlinjala sarzha, kojato ne se beshe razpadnala samo blagodarenie na redkite konci, i zachaka Hajrija, zaslushan v trakaneto na budilnika. Chasovnikyt pak izkyrkori, syshto kato jakoga, kogato si mechtsaeshe za slava i mogyshtestvo, i raztreshe sydovete v bjufeta i v tozi moment, v svetloto slynchevo petno na otvorenata vrata, se pojavi pregyrbenijat siluet na Hajrija Pita. Prepyvashe se pod tezhestta na vedro s voda.

- Hajrija... - izmynka toj. - Pomnish li me, Hajrija?

- Voda... hodih da donesha voda... tezhko e, shinko, trjabva, pyk ne mozhe... - idvaha na presekulki izfyflenite j dumi. Ne pokaza nito da mu se e zaradvala, nito da se e natyzhila. Sjakash se bjaha sreshtnali v njakakyv syn, kydeto e nevyzmozghno da se razberesh s blizkitye si. Razgovarjaha nasila, kato na gosti. Hajrija mu govoreshe na "Vie", a toj na "ti". Tova go porazi naj-mnogo.

- Njama nishto, i kafe njama... - fyfleshe tja i se vyrteshe iz malkoto pomeshtenie. - Ama Allah she dade, she ima vshichko... e-eh... she dade...

Snoveshe iz staichkata i premestvashe po njakoj predmet, bez vidima nuzhda i, kato pyshkashe, go vryshtashe pak na syshtoto mjasto, ot koeto predi malko go beshe vdignala.

- A Vie... kak shte? Kak e sheshmejshtvoto... She dade Allah, she dade... Zhdraveto e naj-vazhnoto...

Vratata pak se otvori s tyzhno skribucane i edno boso momichence s roklja ot grubo sivo platno, zastana uplasheno v ramkata na vratata, sjakash uplashena ot idvaneto na nepoznatija posetitel. Smucheshe paleca si.

- Hajrija... - kaza to. - Shy odim li za dyrva?

- Ej shega, ej shega, dushichke... eto me, ej shega, shamo dodeto goshpodina...

Ne go gledashe v ochite i ne go pitashe kakvo raboti i dali e uspjat v sveta na myzhete, kydeto go beshe izpratila na vremeto si, a cjalata тази sreshta, pylna s nedorazumenija, stavashe tochno prez maj, 1968 godina, po onova vreme, kogato mu se struvashe, che naj-nakraja e izpluval i, che pylen s neobuzdana sila, dyrzhi svoja zhivot v rycete si. Samouverenostta mu beshe kato shtit, obyrynat kym drugite; iskashe s neja da dokazhe, che e samostojatelen i che veche nikoj ne mozhe da mu napravi njakakva neprijatnost, bez da

sreshtne usmivkata mu na prevyzhodstvo. Beshe izvyn dosega na zloto. I v tozi mig, dokato sedeshe v kuhnjata na Hajrija Pita, shvana, che i tuk se perchi malko s vynshnija si vid, sys silata, kojato pritezhave, i sys samostojatelnostta si; sjakash s neochakvanoto si idvane toj j davashe da razbere, che onzi period, prez kojto sa zhiveli zaedno v nishteta, e bil samo vremenno nedorazumenie. Ot grozno i neshtastno patence, toj beshe stanal naj-posle lebed i dojde da go vidi takyv! Zasrami se ot tova chuvstvo, tyj kato ne mozheshe dokraj da go ovladee, merejki svoja pyt i visokata si cel, do kojato beshe uspjat da stigne, s dylbochinata na nishtetata v nejnija bordej. I tochno тази gordost, kojato toj zadushavashe v sebe si dokolkoto mozheshe, no kojato Hajrija Pita kato bozhija zhena trjabva da e usetila oshte predi da ja osyznae sam, s njakakvo svojstveno samo na neja setivo, ne im pozvoljavashe da se sreshtnat naistina i da razmenjat dumi, da si razkazhat za tova kakvo sa pravili tolkova godini edin bez drug v chuzhdija svjat - тази gordost se be izprechila pomezhdu im kato stena ili kato neprobivaemoto styklo mezhdou studiotu i rezhisjora, koeto prevryshta horata ot ednata i ot drugata strana na ribi v akvarium; a, koeto e naj-tyzhno, tja ne e izniknala izvednyzh, a vodi nachaloto si oshte ottogava, kogato beshe zapochnal da nastiga po ryst malkata gyrbava Hajrija i go beshe sram da hodi s kucata starica, toj, kestenjavoto strojno momche sys zlatist kichur kosa i zeleni ochi na vnuk na Hadzhi-Banjac. Praveshe se, che ne ja poznavava, izostavashe ili vyrveshe napred, zastojavashe se pred vitrinite, cheteshe plakatite, a tja edva go nastigashe sys struvashtija j mnogo usilija kuc hod, ponesla na pleshtite si vyv forma na gyrbica vyrzop ot chuzhdi grehove. Gordostta, ot kojato zapochna da ja izostavja oshte togava, kogato beshe zavisim ot neja, sega naj-posle stana ochevidna, izrazena chrez vsichki onezi razlichija, koito mogat da syshtestvuvat mezhdou edna

bedna, fizicheski nedygava dripava starica i edin mlad, prochut, dobre oblechen myzh, kojto za moment e prekysnal priyatnata si razhodka. Hajrija sega stigashe edva do krysta mu; sjakash oshte poveche se beshe previla i svela kym zemjata:

- Zhemjata dyrpa, shine... Godini sha tova! Vshichki edin den, shukjur na Allaha...

Anglichanite samo nadniknaha v tova stajche i izljazoha v strymnata gradina nad skalata da snimat kaskadata ot stari pokrivi, koito se spuskat kym rekata. Ne im razkri tajnata na poznanstvoto si s Hajrija, opravdavajki se pred sebe si, che taka i taka te njama da razberat nishto. Kaza im, che tova e njakakva syvsem sluchajna starica, v chijto bordej se otbil da pie voda. Napipa v dzhoba si pachka banknoti i nezabeljazano pusna njakolko na pezula. Izleze ot Hajriinata kuhnja, sleden ot podozritelnija pogled na momichenceto, koeto go propusna da mine, kato se prilepi s gryb kym kasata na vratata. Navyn beshe vedyr den i anglichanite oshte snimaha ot ramo strymnija sokak, nad chijto kaldyrym se navesvaha natezhali ot cvjat kloni. Hajrija Pita go gledashe ot njakakvo ogromno razstojanie, kato prez bulo. Beshe li luda? Luda ot stradanie i gladuvane? Osven goljamata mizerija, v tozi epizod ot zhivota mu njamashe drugo nishto, nishto. Nishto.

Chu shljapane na bosu kraka zad sebe si i se obyрна: prepyvajki se, kym nego tichashe onova momichence, a okolo kljoshtavoto j tjalo se mjasashe i se veeshe kato krila izpodranata platnena roklja.

- Hej, choek! Choek... - vikashe tja. - Spri se, choek!

Doticha do nego i mu podade pet cherveni banknoti po sto dinara.

- Prashta gi Ajrija! - kaza tja zadyhana. - Kaj, che si gi zabravil na pezula!

Nevyzmozhno e znachi da se vyrne dylgyt, nevyzmozhno e da se izplati nedorazumenieto, misleshe si toj, s bezsmislenite kysove hartija v ryka. Poslednijat urok na Hajrija Pita.

Proteгна ryka kym momichenceto, koeto se drypna:

- Chija si? - popita go toj.

- Nichija! - kaza to i, kato se obyрна sys strah, izticha nazad, v pregrydkata na Hajrija.